

DÉLVIDÉK

Verseczi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Szerkesztőségi iroda: Versecz, Iaktanya-utca 1054. szám — ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden küldemény és levelezés. A szerkesztőség számára a levelek és egyéb írásbeli közlemények különben özv. Kirchnerné felvételi és rendelő irodájában (az Andrássy-sétány és iskola-utca sarkán lévő Kádics-féle házban) is átvételnek.

Előfizetési díj: Negyedévre 1 frt. 25 kr. — Félévre 2 frt. 50 kr. — Egész évre 5 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő: **Perjéssy Lajos**

Kiadó-hivatal: Kirchner-féle könyvnyomda Verseczen — ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetések, hirdetések és felszólamlások.

Hirdetési díj: A hirdetésekért járó díj legutányosabban számítottatik. — Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. — A nyilatérben egy sor 10 kr. — A hirdetésekért kérik pénteken délig beküldeni.

2. évfolyam.

Vasárnap 1893. évi márczius 19-én.

12. szám.

Versecz 1893. márczius 16-án.

A nemzet eszméjének megszilárdításában keresheti a magyar szebb jövőjének egyik biztos zálogát. A közvélemény napról napra jobban ismeri ez állítás igazságát s már is mintegy irányelvűvé vált hazánkban a nemzeti állameszmének a magyar nyelv általánosításával együtt járó megerősítése.

Nagy nemzetek e tekintetben példadólag és serkentőleg hatottak politikai befolyásos tényezőinkre, kiknél mindinkább mélyebb gyökeret ver a tudat, hogy nemzet és nyelv hazánkban egységes fogalom. Az állameszmét kifejtteni a nyelv terjesztése nélkül meddő dolog s viszonyt, az eszméknek együtt kell járniok s hódítaniok, mert az állam nem lehet állami nyelv nélkül. Az államnak ugyanis elengedhetetlen kötelessége az állami nyelv érvényesítése érdekében minden törvényes eszközt felhasználni s egyúttal arról is gondoskodni, hogy annak megtanulására az ország minden ajku gyermekének módja s alkalma legyen. Ebből aztán önkényt következik, hogy a magyar nyelv művelése s terjesztése nemcsak a nemzeti szellem természetes munkája, hanem egyúttal jelentékeny politikai feladat. Nyelvünk az irodalomban fejlődik s éri el tetőzetét. A mi nemzeti irodalmunk fejlődése és izmosodása szembetűnő. A tudományszakok s művészeti ágak mindegyikében jeles művelőkre mutathatunk.

Szóval, előrehaladásunk kétségtelen bi-

zonyitoka a kulturára való képességünknek. Még alig néhány év s ezred éve lesz, hogy a magyar messze keletről e földre jött s véres küzdelmek után e hazát alkotá.

Valjon e nemzet megnyugvással tekintet-e vissza a nagy idősakra, melyet itt töltött, valjon a magyar név nem szenvedett-e csorbát s megfelelt-e hivatásának? Ez a kérdések kérdése.

Mi emelt fővel önértetes férfiasággal mondhatjuk, hogy: igen. A magyar faj fennmaradt s az emberiség történetében számot tesz. Bebizonyította, hogy államképző ereje van, tetteivel s szívósságával megmutatta az életképességet s hogy a műveltségre s haladásra érettsége van. Az ujkor küszöbén, mely tele van követelésekkel, a nemzet kibontakozott primitív állapotából s jelenleg már egy sorban igyekszik működni a nyugoti művelt nemzetekkel.

Közös eszme, közös érzés heviti keblünket: a magyar művelődés szeretete. Igaz, hogy a tudomány nemzetközi, az a világé, az emberiségé, mely világító toronyként áll az országok s nemzetiségek felett minden ajk különfélen fejté ki sajátosságait mindegyiknek megvan individuálitása, mely szerint a tudományt általános szempontból fogja föl, de egyszersmind hazai cél érdekében érvényesíti. A magyarnak is meg vannak külön nemzetiségi sajátosságai megvan egyéni típusa.

A tudományoknak magyar nyelven művelése lebegett jelesebbjeink előtt már a

mult században, míg a mostaniban S z e c h é n y i a magyar akadémia megalapításával teljesítette a nemzet régi kívánságát. A tudományokat nemcsak magyar nyelven terjeszti az akadémia, hanem részt vesz azon törekvésekben is, melyeknek a tudomány legfontosabb vívmányait s újabb haladását köszöni.

Nemzeti feladat tehát az irodalom, mert a nemzet nagyság nem a nemzet számerejétől függ, hanem az értelmiség mennyiségétől.

Az emberiség ily irányban halad s kétséget nem szenved, hogy a magyar nemzetnek nagyobb érdeklődést kell tanusítania jövőre az irodalmi termékek iránt, mint eddig. Nem egyesek pártfogásától, hanem a közrészvételtől függ ugyanis az irodalom fejlődése.

„Apolás nélkül, mondja Eötvös szabadon fejlődött e magyar irodalom, mint a fa az erdőben, mely növést csak a csira ép-ségének és a föld termékenységének köszöni s megis e fa nem termet-e máris oly gyümölcsöket, melyekre büszkeséggel mutathatunk?

Nemzetiségünket is csak akkor vagyunk képesek állandóan biztosítani, ha a tudományos működésben s minden téren, hol a közművelődés nagy küzdelmei folynak, helyünket becsülettel betöltjük.

Ez a mi nemes célunk, ez a mi leg-szentebb feladatunk. Nem elég a nemzetér-

Tárcza.

Herczeg Ferencz diadala.

Valóságos lázba ejtette polgárságunk tanul-tabb részét azon óriási siker, melyet városunk szü-lötté Herczeg Ferencz „A dolovai nábob leánya” című színművével elért.

Valahol csak megfordult az ember, a társa-ságban napokon át csak arról beszéltek. Ugy em-legetik Herczeget, mint e város oly fiát, kinek párja nem akadt az alatt a sok száz esztendő alatt, mióta Versecz fennáll. Csak a szomorú időkben, a germanizálás bevallott céljából felállított néhai „Unter-Real-schule” — szellemében nevelt, különben nagyon is hangadó polgárok egy része néz különös szem-mel Herczgre és kérdi: „Warum schreibt er aber nicht deutsch?!”

Hamarjába kezeikbe nyomtuk az illetőknek a „Pester Lloyd” meg a „Journal” bizelgő és meg-asztaló kritikáját — azon azután kezdtek egy ki-csit-felmelegedni.

A lapok az előadás utáni napon mind el-keltek, de tudvalevő dolog, hogy nálunk csak lassan lassan kezd a magyar lapok olvasása tért foglalni s Verseczre nem is igen sok magyar lap jár, s éppen azért szolgálatot vélnék tenni a kö-zönségnek, midőn büszkeséggel fűzzük koszorúba

azt a mit a nagy lapok városunk nagy szülöttéről írnak:

A „Budapesti Hirlap”-pal kezdjük — mint a mely lap Herczeget úgy félig meddig magáénak mondhatja:

„Rég nem volt nálunk oly nagy érdeklődés darab iránt, mint a minőt Herczeg Ferencz első színműve, „A dolovai nábob leánya, gerjesztett. Két hét óta már alig volt kapható jegy a bemutatató előadásra s mint eseményre, oly kíváncsisággal s érdeklődéssel vártak reá. Egy fiatal író, a ki kis novellákkal, tárczázikkal rövid két-három év alatt meghódította az országot, a színpad vilá-gában próbálja ki erejét: hogy ne érdekelné ez az embereket. És a közönség nem csalódott várakozá-ban. „A dolovai nábob leánya” ma este oly nagy sikert aratott, minőt hazai szerző keveset, kezdő drámaíró talán soha egész irodalmunkban.

Őnök ismerik Herczeg Ferenczet. Valami éles szeme van emberek és viszonyok megélésére s be-nyomásait olyan könnyedséggel, olyan közvetlen egyszerűséggel juttatja kifejezésre, hogy a laikus olvasó alig veszi észre mély pillantását. Dolgait olvasván, úgy érzi magát az ember, mintha egy igen elmés férfival társalogna, a ki tudja, hogy telebarátainkat untatni izléstelen cselekedet s érde-des, sokszor mélyen megindító, néha diszkrétül pi-káns, mindig szellemes történetkéket beszél el, a melyeket a szocietásban hallott, vagy maga ta-pasztal. Egy-két vonással karakterizálja alakjait,

nem okoskodik sokat, hamarosan rátér a tárgyára s ezzel is lehetőleg gyorsan végez.

Nos ezek a tulajdonságai mind megvannak a drámájában is, megtoldva azzal, a melyet a szin-padi hatás ismerete ad az írónak.

Sajátosságos, érdekes módon bánik Herczeg Fe-renez alakjaival s pszichológiai momentumok meg-állapításával. Emberei sokszor spontán őszinteséggel nyilatkoznak meg, máskor apercukkal, adomákkal, történetekkel vannak karakterizálva. A ki így tud beszélni, a ki embereket ily eleven lélettel tud mozgatni, meg tud hatni fájaldalmukkal, meg tud ne-vettetni ötleteikkel s egy cselekvést oly színekben tud elének hozni, hogy megismerjük benne magun-kat, ismerőseinket, az életet magát: az nagy dráma-írói talentum, nem, az máris nagy drámaíró.

„Pesti Hirlap”: Mikszáth Kálmán óta nem volt író, a ki oly rövid idő alatt vált volna divatosná, mint „A dolovai nábob leányának” írója. Két kötetes, majdnem pályadíjat nyert regénye so-katlanul tetszett, míg a „Mutamur” kötete már irodalmi esemény számba ment. A magánéletben is szeretetreméltó, társadalmi köreinkben jól ismert író, azután mind rohamosabban halad fölfele, majd-nem egy év lefolyása alatt jutván be a Petőfi- és Kisfaludy-társaságba is “

Az „Egyetértés” így ír: „A drámaírás az iro-dalom művészetének legmagasabb foka, melyre fel-jutni a legtöbb író-ember vágyainak netovábbja.

Kezdve a görög klaszikusoktól a legmodernebb

lelkessélni, hanem azon feltételeket is hazafias kötelességünk gyámolítani, a melyektől nagyrészt szebb jövőnk függ.

Mi, mint kisebb nép, első sorban irodalmunk művelésére, mint létfenntartóra vagyunk utalva, hogy a nemzeti tudományosság előmozdítását a világműveltség meghonosításával kössük össze.

Ha ezt tesszük, akkor égető szükségnek felelünk meg s azzal elősegítjük nemzetiségünk önfenntartását.

E cél sikeres előmozdításában részt vehet e nemzet, minden ajku fia, mint a haza közös gyermeke, kiket hozzánk közös nemzeti érzés s egy ezredévi multunk emlékei csatolnak. A szép időt együtt élte a nemzet minden fia, a balsorban is osztozott a hű rész s a nagy nemzeti törzset egységes érzet szállta meg már több alkalommal, ha a haza veszedelemben forgott.

Ez egységes érzés, a hazaszeretet, nyelvünk és irodalmunk ápolása és pártolása lelkesítse továbbra is ez ország művelt lakosait s akkor a törekvésnek egységes kapcsa a kitűzött célhoz mind inkább közelebb fog minket juttatni. Az utókor pedig hálával emlékszik meg majd azokról, kik az irodalomért lelkesülni, tenni s áldozni tanítanak.

Dr. . . . . S.

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Bizonyosan ismeri a töltött káposztáról szóló adomát, és sokszor jót nevetett rajta, ha észbe jutott. A töltött káposztához hasonló szerep jutott a „Délvidék“ március 5-én megjelent számában foglalt cikkemnek is. A magyar nyelvterjesztő egyesület tagjainak volt e cikkem száma, kiket cselekvésre s főleg elhűsítésre, következetességre akart serkenteni, hogy a multkor egy választmányi tag által tanúsított épületes eljárás-hoz hasonló jelenségek egyszersmindkorra megszűnjenek s ha már a nagy közönségnél nem is vagyunk képesek a magyar nyelv terjesztése körül az óhajtott sikert elérni, úgy legalább mi tagok tartózkodjunk a magyar nyelv arcuzal csapásától, s legyünk magyarok ne csak szóval, hanem tettel is. Cikkem azonban nagyon is hozzáférhető helyen lévén, olyanok kezébe is jutott, kiket nem is illett s ezek mohón bekapván az egészet, attól oly lelki paroxizmusba estek, melynek következménye csak azon cikk lehetett, mely a „Neue Werscher Zeitung“ mult vasárnapján számában megjelent. Ezen cikk a lelki betegség valamennyi fázisait híven tükrözi: az üldözési mánia rémlátomásain kezdődve, feltárja előttünk a nagyzási hőbort jelenségeit, majd a furor teutonius-

francia irókig, legió azoknak a száma, a kik ne mes ambiciótól vagy hű dicsőségvágytól ösztönözve, több-kevesebb sikerrel, elszántan törtek e magasztos cél felé, és mégis mily kevesen vannak azok, a kiknek megadatott egy-egy hervadhatatlan levelet tépni Tháliának és Melpomenének a Parmasszus legmagasabb ormán zöldelő babérfájáról.

Es ez nagyon természetes, ha meggondoljuk, hogy mi minden kell ahhoz, hogy valaki ezen a rögös, tövises és akadályoktól nyüzsgő uton diadalmasan célhoz jusson. Erre a nagy utra, lazán felkötött sarukkal, átlukgatott páncéllal, ingatag sakkal és ócska, rozsdás karddal rem lehet elindulni. Hasztalan itt a legerősebb saru, ha az első rőgnél leesik a lábról, hasztalan a csillogó páncél, ha vékonyka pléhből van, hasztalan a sisak, ha inog a fején és hasztalan a fényesen ragyogó kard, ha tompa és életlen, bár legnemesebb aczélelő készült pengéje. Ahhoz, hogy valaki jó drámát írjon, nem elég a tollforgatás mesterségében való felületes jártasság, nem elég a legtisztább ész, a legcsapongó fantázia s a legsziporkázóbb szellem, ahhoz a szó szoros értelmében egész embernek kell lenni, hiszen a húsból és vérből való ember megteremtése után egy jó dráma megalkotása tán a legnagyobb teremtetés! Éles ész, tiszta és csalhatatlan logika, az ember szellemi organizmusának pontos ismerete, a legfinomabb lélektani processzusok mélyreható analízise, mélyes és igaz érzésre képes szív, a szenvedélyek élettanában való teljes jártasság, nagy, és változatos élettapasztalás s mindezekon kívül a színpadi technika bonyolódott titkaiban való rutin és a hatás eszközeinek mérlegelésében gyakorlott művészi érzék azok a lényeges tulajdonságok, melyek jó drámában feltétlenül szükségesek. S éppen azért, mert ez a temérdek tulajdonság oly ritkán van együtt egy emberben, azért olyan ritka az igazi jó drámaíró, a kiknek alkotásai tartozhatnak a hálhatatlanságra.

és dühöngésén keresztül élvezet az exaltált pathos bombasztjához, hogy az elernyedés eltorzult nevetésével végződjék. Félrebeszélései szórakoztató mulatságul szolgálhatnak mindnyájunknak, ha nem emlékeztetnének irói állapotának szánandó voltára.

Es a ki nem hiszi, olvassa el még egyszer figyelmen a cikket. Vagy nem teszik bevezető sorai azt a benyomást, mintha én felszólalásommal a hazaárulás bélyegét akartam volna a „több polgár“ homlokára sütni? Nem sietnek-e a hazafiatlanság vádját, mielőtt azt valaki szemükre vetette volna, én reám és t. Szerkesztő Úrra visszahárítani, s midőn bennünket talmpatriótáknak keresztelnek, egy szuszra azt is erősítik, hogy ők is oly jó hazafiak, mint mi vagyunk (tehát szintén talmpatrióták?) s hozzá teszik, hogy ez ünnepléses kijelentésükkel hizelegni akarnak önmaguknak.

Vagy rendes észjárásra vall az, hogy cikketem a legveszedelmesebb izgatásnak nevezik, melynek egyszersmindkorra véget kell vetni, s meg is fenyegetnek türelmetlenségükkel, de végül mégis komikus vonásokat fedeznek fel benne, mely ők jól mulattatta s még szépen instálnak, hogy máskor is kedveskedjek nekik az ilyen fajtából? Es szegények észre sem veszik, hogy ugyanattól torzul el nevető arcuk, mitől az imént a legnagyobb rémület tükröződött rajta. Végezetül pedig, hogy gondolkodásuk világosságának gőczpontját is lássuk, kijelentik, hogy ők cikketem tulajdonképpen nem is értik.

Cikkem e hatásával meg lehetnék elégedve, ha ezt akartam volna elérni; pedig Isten látja lelkeket, hogy legtovább állott tőlem e szándék. Minthogy azonban a baj egyszer megtörtént, kötelességemnek tartom idegeik megnyugtására minden tőlem telhető elkövetni s homöopata lévén, ezt hasonló szerrel: e sorokkal kísérlem meg; talán sikerül nekem a nézetek tisztázását is eggyel-mással elősegíteni s a tisztelt nyilatkozó uraknak is egy kis hasznos leckevel szolgálnom jövőben való maguktartására nézve.

Először is megnyugtatom az urakat az iránt, mintha existenciájukat Versecz városának, vagy talán a Versecz városa közvéleményét arrogáló egynéhány úrnak köszönhetném, mert azt, ami vagyok, Isten és szüleim után magam munkájával értem el. Igaz, existenciám most Versecz városához van kötve, de csak úgy, mint tisztelt polgártársaimé, kik szintúgy, mint minden ember, akár patikus legyen az, akár szuster, akár nyomdász, akár ágens, akár csak ez apjától rá szállt örökség boldog tulajdonosa, existenciájuk alapját a társadalomban, az adás-vevés kölesönösségében találják. Tehát e pontnál nincs, mit egymás szemébe vehetnénk, s ha az urak mégis felhányják állapotomat, úgy én hajlandó vagyok a parasztgőg e megnyilatkozásait izgatottságuk egyik színterületének tekinteni és semmiképpen sem tudom be-müveltségük fogyatékoságának.

A nemzetiségi izgatástól is nyugodtan aludhatnak az urak. Nem akarok én senkitem nyelvemben megrövidíteni; mindenki üdvözüljön a maga hitte szerint; de azt a jogot csak el nem vitatják tőlem és magyar testvéreimtől, hogy nyelvünkön, mely az állam nyelve is egyáltalán, érintkezessünk: s ha valakinek rajtam keresni valója van, úgy tegye azt az én nyelvemen, vagy ne közelédjék hozzám. Valamint azon jogomat is meg fogom minden illetéktelen beavatkozástól óvni, hogy azokat, kik a magyarság zászlójára önként esküdtek, elvállalt kötelességükre figyelmeztessem.

A hazafiatlanság ki nem mondott vádjá alól pedig felmentem az urakat, felmentem először, mert nem is vádoltam, másodsor, mert nem is ismerem, harmadsor végül, mert ők is ünnepléses hazafiaknak valják magukat; tisztességes ember pedig hitelt ad más szavainak, míg az ellenkezőről saját szemével meg nem győződik.

De az okokat, melyekkel hazafiságukat támogatni akarják, már el nem fogadhatom, mert egyes ember hazafiságának kriteriuma nem a sokaság magatartásában rejlik, hiszen az apostolok csak tizenketten voltak, mégis akadt köztük egy Júdás.

A honvédszobrot sem azért emelték, hogy Versecz mai generációjának egészben, vagy egyes tagjainak haza-

Annál jobban örülhettünk, hogy a számottevő magyar drámaírók kis gárdája ma egy új emberrel szaporodott.

A darab egészben véve rendkívül ügyesen, és a drámaírás terén kezdő embernél valóban meglepő színpadi technikával és rutinmal van megcsinálva.

Dialógja kezdettől végig élénk, sima és gördülékeny, s a mi fő, állandóan irodalmi színvonalon álló. A szereplők mind szépen, de a mellett természetesen és keresetlenül beszélnek, és szavakon sokszor átszűrődik a szerzőnek csillogó, de kissé hideg humora, mely Herczeg Ferencz irodalmi egyéniségének egyik legvonzóbb és legrokonszenvesebb oldala. A szerzőnek van érzéke a helyzetek színpadi előkészítése és a drámai összefüggések körvonalozása iránt. Mindent összevéve, ki mondjuk, hogy a nemzeti színház idei szezonjának kétségtelenül legjobb újdonsága.

*

A „Magyar hirlap“ így ír: „Herczeg Ferencz, a ki először: prima classis író, de másodsor, mindjárt másodsor: homme du monde, nagyon jól tudja, hogy egy szalomban „az első kötelesség ez, hogy: ne tessék nem tetszeni, s csak a második az, hogy tessék tetszeni.“ Olyan jól tudja, hogy mikor először néz szemébe a legnagyobb szalon, a színház közönségének, — mikor Mahomet elmegy a hegyhez, illendőségi vizitet csinálni, várván sorát, midőn majd a hegy szalad utána Mahometnek: meglátszik rajta az igyekezet, hogy elkerüljön mineen pose-t, minden bámulatba ejtő eredetieskedést, s a titánkodás összes hagyományait. Oh, ez nem a bozontos titán, a ki mindjárt első intrádára valami szősnűt nagyot akar mondani, hogy hanyatt essék az egész világ, ez egy gavallér, a ki nem játszsza a nagy férfit, kerüli a pretenziózus hangot s a rendkívül áttitudo-óket, nem hajhászsa a feltűnést, s nincs más célja csak kel-

fiságát támogassa s azokat megszegényítse, kik nem részesültek abban a szerencsében, hogy itt születtek volna; pedig a tisztelt urak annak fényével akarják az esetleg rájuk tapadható foltokat láttatlanná tenni, — nem tudják azt, hogy a fény a foltokat még kirívóbbá teszi — s bennünket ki-zárnak annak dicsőségéből, mintha jussunk sem volna hozzá. Ők úgy látszik nem tudják, hogy a hazafias lelkesedés ama nehéz időben általános volt s mi talmi hazafiak is dicsekedhetnénk avval, hogy edes apáink s zintén ott küzdöttek és vérzettek a hazáért és szabadságért vívott óriás tusákbán. De nem tesszük, mert mint mondám, apáink tettei, habár az egész nemzet dicsőségét emelik, nem tulajdoníthatók az utódok érdeméül s legkevésbé sem alkalmasak arra, hogy egyes emberek tanúságra idézzék saját hazafiságuk bizonyítására.

Minden ember hazafiságának kelleit önmagában bírja s azok tetteiben nyilatkoznak. Nem tudom, hogy a nyilatkozó urak annyira hangoztatott hazafiságukkal megférhetők találgatják-e, hogy lépten-nyomon elárulják ellenséges indulatukat a magyar nyelv ellen, hogy kárörvendő arccal hirdetik a koncert sikerült voltát a magyar nyelvi programok mellőzése mellett is, hogy kigyót-békát kiáltanak arra, a ki őket felszólítja, lennének tekintettel a helybeli csekélyszámú, de intelligens magyarságra is, s ha czigéfelirataik, meghívóik, programjaik, hirdetéseik stb. német, szerb, román nyelven vannak kiállítva, tegyék be harmadiknak vagy negyediknek a magyart is. Végezzék azt el lelkiismeretükkel; de azt engedjék meg nekem, hogy én is hangosan hirdessem abbéli meggyőződésemet, hogy én a hazafisággal szoros kapcsolataiban állónak tartom nem ugyan a magyar nyelv erőszakos terjesztését, mert arra nem gondol senkitem közüllünk, hanem a magyar nyelv iránt tanúsított tiszteletet, előzékenységet, annak megtanulását és használatát.

Azt nem mondhatják az illető urak, hogy ez elvek érvényesítése itt helyben czélját tévesztette, mert itt nincs magyarság, csak 16.000 német és 8000 szerb; mert hát akkor ki számára szerkesztik és adják ki a Délvidéki Nemzetörts? talán a cikkező uraknak nyelvgyakorlatul? Lehetséges, mert mindkettőnek magyarsága egyforma, t. i. rossz.

S ha még azon személyes támadásra, hogy nem támogatom az itt sokszor megforduló magyar művészeket, azzal felelek, hogy nem csodálom, ha engem a támogatók soraiban nem vesznek észre, hiszen nincsenek ottan — úgy megadtam volna az illető uraknak válaszomat. Remélem, hogy némi megnyugvást is méltathatnak feleletemből, mely idegeikre jótékony hatással lesz. De ha az idegesség bizonyos nyomai még ezentúl is bántanak, úgy jegyezzék meg maguknak, hogy azokat első sorban maguk tüntethetik el legjobban. Ne provokálják ok nélkül az igazalmat s ne avatkozzanak oly dolgokba, melyek nem is tartoznak rájuk, mert felteszem rájuk, hogy nem tagjai a magyar nyelvterjesztő egyesületnek; ellenkezésetben nyilatkozatuk súlyosabb amaz úr következtében cselekedeteivel azonos beszámítás alá esnek, kinek védelmére harcra keltek. S ha már hivatva érzik magukat arra, hogy amaz egy urat pártfogásukba vegyék, úgy ne tegyék azt a mesebeli farkas módjára, védekezzen egy vád ellen, melyet senkitem emelt ellenük.

Legradikálisabb módnak azonban idegek megnyugtatósá jart tartom, ha a tollat minél kevésbé, s a kalapácsot és kömiveskanalat minél többször forgatják; általában tollat ne is vegyenek kezükbe, ha csak nem akarnak kontórt írni; gondolják meg, hogy az nem szolgálat minde-niknek egészségére, de nem is illik munkában és beszélésben megkérgesedett kezükbe; egy szóval lelkükre kötöm, a mit Il-k József császár verselő masomójának mondott s mit békülékenységem jeleül im eredetben németül idézek:

Meine Liebe Kemeter.

Mach Sie lieber Hemeter.

Maradtam Szerkesztő Úrnak tisztelője

OS.

lemesnek lenni. Gavallér, a ki azonban úgy tul írni, mint egy sem a titánok közül.

Méglátszik rajta, mondom, az a gond, hogy kerüljön minden fontoskodást, s a rossz nevelésű zsenik összes nagyképszerűségeit. Ebbeli óvatosságában odáig megy, hogy egész este csupa tartózkodás, s mindenkép rajta van, hogy gazdag szelleméből ne mutasson egyebet, csak a mit önkéntelenül, akarata ellenére is el kell árulnia.

De ne tessék beugrani ennek az igénytelen hangnak. Ne tessék azt képzelné az első negyed-órában, hogy ez az úr félénk vagy szögletes. Csak nem akarja kiadni magát mindjárt az első lélek-zetre. Ez a látszólagos tuczat-ember, aki adja a normális urat, egy oroszlan-vadász, aki szép asz-szonyoknak kedves gyereksegekről beszél.

Hogy erőködik, kivált eleinte, amig belemelegszik, hogy ne lássák csak kellemesnek, a ki mellett nem unatkozunk! Mintha bizony az ő fényes, első rangu tehetségét véka alatt lehetne rejteni!

A szerző, aki kész volt lemondani a nagyobb pretenziókról (s nem a szándékán, csak a tehetségén mult, hogy ezt meg is tegye) teljességgel nem mondott le egyről, s rajta volt, hogy: mulattasson. Es gondoskodott erős cselekvényről, egy kedves, szép kis conte bleu-ról. Szép kis mese, igaz kis mese, csinos kisasszonykákra, akik mindig tánczolnak, s néha, titokban, egy kicsit sirnak is, helyes, vidám kis mese fess huszártisztekről, akik mindig udvarolnak, s néha egy kicsit elzékenykednek: teringettét, bizonynyal akarutuk ellenére.

Ez a kedves mese oly frissen, könnyedén pereg le előttünk, mint egy takaros csárdás; az egész szindarab csupa élénkség és mozgalmasság. Aki olyan kitűnő komponáló, mint Herczeg Ferencz, az soha sem lehet kezdő a színpadon; azok, akikben testi ügyesség van, s akik oda haza megtanultak jární és mozgogni, nem csúsznak el a bál parketten sem.

Napi hírek.

Buday József, főreáliskolánk igazgatójának tiszteletére — azon alkalomból, hogy verseczi működésének most van 15-ik évfordulója — a halás tanítványok, a tanári testület támogatása mellett a mai napon délután iskolai ünnepélyt rendeznek. A szép hivatását komoly lelkesedéssel végző igazgató, kinek névnapja is ugyanezen napra esik, — mint tudjuk — nem barátja ugyan a nyilvános ünnepeletetésnek, de a benső szeretet és tisztelet ez illő kifejezése bizonynyal viszhangra fog találni város intelligens közönségének körében is, kik az ifjúság ezen ünnepélyét tömegesen kívánják felkeresni. — Fogadja az érdemekben megüszült tanférfi a mi legmelegebb gratulációinkat is.

Herczeg Ferencz, városunk nagy fia, tegnapelőtt azon örvendetes sürgönytudósítást küldte, hogy hónap hetfőn reggel szülővárosába fog érkezni s hajlandó az árhalázi alap javára magyar és német felolvasást tartani. A tiszteletére rendezendő ovációkat előkészítő bizottság, melyben képviselve van városunk számottevő lakosságának minden rétege — az örömhír vétele után a mult pénteken este ismét ülést tartott és a következő megállapodásokra jutott; Hetfőn reggel fél 7 órakor mindazok, kik a fogadtatásnál jelen lenni kívánnak, a Milleker szállodában gyűlnek össze. Onnan történik a kivonulás a vasúthoz, hol az ünnepelet rövid üdvözlő beszéddel fogadtatik. Hetfőn este fél 8 órakor bankett rendezetik a Milleker szállodában. Egy teríték ára (beleértve a zenét is) 1 frt. 50 kr. Az előjegyzési iverk a nevezett szállodában, Kirchner J. E. övegye felvételi irodájában és a Wettel és Veronits-féle könyvnyomdában vannak kitéve, de jelentkezéseket elfogad a rendező bizottság bármely tagja is. — Kedden este 8 órakor Herczeg F. felolvasást tart a „szőlővenyigéhez“ címzett vendéglő nagy termében. A felolvasás után táncmulatság leend. Belépti díj személyenként 1 frt. A jegyek előre válthatók Gábor István nagytözdéjében

A „Borsszem Jankó“ versben emkézik meg Herczegről ilyképen:

Egy ember, aki csupa ész:
Tetőtől talpig csupa ész!
Lát érdekest, ahova néz;
Megfigyelése gyors, merész.
Pompás tükör: hű, pontos, tiszta,
Mely a valót úgy adja vissza,
Hogy éles az csak, s nem csaló —
Szóval, egy érdekes való.
Aranykeret kell ily' tükörnek!
S mert kár, ha ilyet összetörnek,
Feküdvén benne evg vagyon —
Órizni kell igen-nagyon.

S mi többi árva, irigy irók,
Majd nevetők, majd ismét sirók,
Kik örült vágygyal esetlünk-botlunk,
Nagy terveinken egyre kotlunk,
Kik égbe törnének lábbal-kézzel,
Kik győzzük szívvel, de nem észszel —
Mert lüktet az olyan bolondul,
Hogy rá eszünk is megbolondul —
Mi pézzük és megáll a kis eszünk:
Ez ifju alkot, míg mi tervezünk!
Közénk lép, mint egy idegen
S teszi a dolgát hidegen,
De bizton, mint egy óramű,
S egyszerre országos hírfi.
Sikert ér mindig mindenütt,
Ha mibe kezd, az mind beűt.
Nem érteleg s így nem hibázik,
A gyakorló ember szinte fázik,
Mig e kiváltságosra néz,
Ki csupa ész, mind csupa ész! . . .
„Első kísérlet“ bár — darabját
Szünetlen tapsviharban adják.
S ő csak fölénytel mosolyog,
Neki ez is még kis dolog.

az Andrássysétatéren. A felolvasásra, — névre szóló külön meghívók nem adatnak ki. — Herczeg Ferenczet ünnepli az egész ország. Verseczi régi barátai és tisztelői, kik műveiben annyit gyönyörködtek, s kik sok szép személyes tulajdonságait ismerik, rajongó lelkesedéssel és szeretettel övedzik körül s e jelek biztosítást nyujtanak már előre is arra nézve, hogy az ováció impozáns leend, méltó Versecz intelligenciájára és polgárságához. Sorakozunk tehát mindnyájan, különösen a tanult elem, mely H-nek, mint írónak működését méltányolni képes, — mutassa meg, hogy szülővárosának intelligenciájára mennyire tiszteli Herczegben az igazi magyar íróf.

Áthelyezés. Gobóczy Károly, magyar kir. honvédhadnagy, kezelőtiszt a 7-ik magyar kir. honvédgyalogezred 2-ik zászlóaljától, Oraviczáról városunkba helyeztetett át.

Szörényi Gyula, a fehértemplomi kir. törvénytörvényes aljegyzője, Szörényi József, főreáliskolánk tanárának öcsöce hason minőségben járásbíróságunkhoz helyeztetett át, benne egy számottevő tagot fog ifjúságunk társasága nyerni.

Áthelyezések. Radnyanczu Emil Verseczről a temesvári kir. adóhivatalhoz és Habermann Samú Temesvárról a verseczi kir. adóhivatalhoz helyeztetett át.

Prepeliczay Gyula mult napokban elhalt, nyugalm. korona-uradalmi igazgatóról dr. Prepeliczay Dezső ügyvéd és Prepeliczay Ödöndettai járási főszolgabíró nagybátyáról érdekes dolgokat elevenít fel a „Dél. Közlöny“. P—y a szabadságharcban mint 17—18 éves ifju vett részt és az önkény-uralom alatt besorozták közhuszárnak. Alig egy fél évi szolgálat után rendkívüli módon lépett elő. Az orosz trónörökös nagyherceg, mint az ezred tulajdonosa megsemmisítette a Galicziában állomásozó ezredet és feltűnt neki Prepeliczay közhuszár daliás, szép alakja. Rögtön előhívta őt a frontból e szavakkal: „Lépjén elő, hadnagy úr!“ — „Bocsánat fenség!“ — felelte Prepeliczay — csak közlelégény vagyok!“ — „Jegyezze meg magának“, — viszonzá a nagyherceg. — „hogy egy nagyherceg nem szokott tévedni. Ön hadnagy!“ Ily módon lett belőle hadnagy, a mi az akkori időkben lehetséges volt, mert a tiszteket az ezredtulajdonos nevezte ki. Mint főhadnagy, Prepeliczay megköszönt és lejött Temesmegyébe, hol kibérelte a szinészégi nagybirtokot. Az alkotmányos idők beálltával Prepeliczay Gyula főszolgabíró lett a csákovai járásban és a hetvenes években a csákovai kerület megválasztotta országgyűlési képviselőjének. 1880-ban a kormány kinevezte a Herkulesfürdő igazgatójának, mely állásában sokat lendített a világfürdőn. 1885-ben Marmaros-Szigetre állami jószágigazgatónak majd néhány év múlva a gödöllői koronauradalom igazgatójának nevezték ki, mely állásából tavaly ment nyugdíjba.

Magyar nyelvtörlesztő egyesületünk tagjai közé a mult héten Fiebert Sándor és Grosz H. léptek be, mint rendes tagok.

Márczius 15-ét főreáliskolánk tanári testülete és ifjúsága szintén megünnepelte. Az ifjúsághoz Buday József igazgató intézett magvas, hosszabb beszédet, melyben lelkes szavakkal ecsetelte a márcziusi eseményeket, intette az ifjúságot hazaszeretetre. Este a főreáliskolai tanárok asztaltársasága a Milleker szállodában rendezett tarsasvacsorát, melyen az intelligencia s különösen pedig a hivatalnokok köréből számosan vettek részt. Az első toasztot Kovalik János főreáliskolai tanár mondotta. Dr. Markovits György Kossuth Lajost éltette. Beszéltek még: Ngos és főtiszt. Henny Sebestyén r.-k. prépost, főtiszt. Rosen Pál nyug. plébános, Greszler Gyula evang. lelkész, Dr. Dajkovits István, továbbá Takács Gyula és Perjessy Lajos főreálisk. tanárok. A szép ünnepély a nagy naphoz méltó rendben és komolysággal folyt le.

Főreáliskolánk ifjúsága által Buday József főreáliskolánk lelkes igazgatójának 15 éves jubileuma alkalmából rendezendő ünnepélyt városszerte nagy az érdeklődés. Derék diákjaink sokoldalúságát a legmeggyőzőbben bizonyítja a következő műsor: 1. Tanárok indulója. Előadja az ifjúsági zenekar. 2. Ünnepi beszéd. Irta és elmondja Gyurits Miklós VIII. oszt. tanuló. 3. Kitarom . . . . . Énekli a főreáliskolai dalkör. 4. A légy, vig monolog. Előadja Lachstádtter Ottó, VIII. oszt. ta-

nuló. 5. Magyar nóták. Előadja az ifjúsági zenekar. 6. Tél és tavasz, tercsett. Éneklik: Gyurits Miklós VIII. oszt., Heegn Reinh. VIII. oszt., Rigyitsky Sándor VII. oszt. tanuló. Zongorán kíséri: Hirschl Ignác VII. oszt. tan. 7. A ledölt szobor. Petőfőtől. Szavalja Weiner Henrik VIII. o. t. 8. Tavasz elmúlt . . . . . Énekli a főreálisk. dalkör. 9. Verseczi diákok. Induló. Előadja a főreáliskolai zenekar. Az ünnepély d. u. 3 órakor fog megkezdetni a főreáliskola nagy rajztermében, melyre a t. cz. közönség, a szülék és tanügybarátok e helyen is tisztelettel meghívotnak, Külön meghívók nem adattak ki.

Magyar társasestély. A jövő szombaton f. hó 25-én megtartandó különféle előadásokkal összekötött magyar társasestélyt iránt közönségünk körében nagy az érdeklődés. A műsor a következő: 1. „Danse Macobre“ Saint Saenstől, zongorán négy kézre előadják Maleniczka J. úrhölgy és Osztóics Iván úr, 2. „A csárda romjai“ Petőfőtől, szavalja Schlemmer Stefánia k. a. 3. „Novelte“ Niels W. Gadetől, zongora, hegedű és gordonka hármás. Előadják Rippka Armin, Grünbaum Arn., Oroszi Frigyes és Szmazsenka Ernő urak Nagy-Becskerekéről. 4. „Magyar népdalok“, Maleniczka J. k. a. zongorakisérete mellett énekli Paunkovits Zorka k. a. 5. „Monolog“, előadja Gérecz Károly úr. 6. „Hajnal uram . . .“ melodram, szövege E. Kovács Gyulától, zenéje Kelemené Bertától. Előadja Kuktay Irma k. a. zongorakisérete mellett Pettkó Zoltán úr. 7. „Magyar népdalok“ Brahmtól. Zongorán 4 kézre, hegedűn és gordonkán előadják Rippka A., Grünbaum A., Oroszi F. és Szmazsenka E. urak. — Az estély kezdete este 8 órakor. Egyleti tagok 50 krt., nem tagok pedig 1 frtot fizetnek személyenként.

A verseczi iparosok dalárdája f. hó 12-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. A titkári jelentésből felemlítjük, hogy az egyesületnek 22 működő, 221 pártoló és 8 tiszteletbeli tagja van. Könyvtárában van 233 partitúra 3642 hanggal. Az egyesület mult évi bevétele 758 frt. 40 kr., kiadása pedig 695 frt. 23 kr. maradt tehát 77 frt. 16 kr. Az egyesület tisztikara következőkép alakult: elnök: Seidl Gyula, alelnök: Rittchen Gyula, pénztáros: Seemayer Fülöp, jegyző: Fröhuf Károly, ellenőr: Holbach József, könyvtáros: Heisz Károly; — választmányi tagok: Heisz József, Strauszler József, Kolleth Mátyás, Glaser Alajos, Habermüller Ádám, Péts Lajos. Póttagok: Ahn G., Firneisz K. és Horváth A. A törekvő egyesület a mult évben 9 szer lépett a nyilvánosság elé, s szerény, de szép működése körében, sokat tesz arra nézve, hogy igazi iparosainkat — kik nem akarnak nagyozolni — összetartsa, s a társadalmi életet fejleszse és javítsa.

A temesvári kereskedelmi és liparkamara elnökének és alelnökének választása a mult vasárnap délelőtt ment végbe Temesvárott, a városházi tanácsteremben, Telbisz Károly dr., k. tanácsos, polgármester elnöklete alatt. Jelen voltak: a kamarai beltagok közül: id. Steiner Károly, Skóza Nándor, Derera Izrael, Baader Henrik, Büchler Manó, Herz David, Morán Miksa, Haller Antal, Waldmann S., Vest Ede, ifj. Steiner Károly, Weiss Hugo, Tauber Manó, Tedeschi János, Gartner Rezső, Rasztotzky Károly, Kerschek Gerschek Gyula, Török Sándor, Kohn Sándor és Kummer János; a kültagok közül: Morlin János, Kosztics Vladimir, Andrejevits György, Hemberger Bálint Verseczről, Haller Mór, Biener Károly Karánsebesről, Weiss Izidor Nagybecskerekéről, Fráf Bálint Lippáról, Hackl Ignác, Szmolinszky Antal Uj-Aradról, végül a központi választási bizottság jegyzője, Strasser Albert, kamarai titkár. Az elnök megnyitó beszéde után Derera Izrael indítványozza, hogy buziási Eisenstädter Ignác számos éven át szerzett érdemei elismerésül újból elnökké választassék. Az indítvány hosszantartó, zajos éljenzés mellett elfogadtatott. Az alelnöki állások szintén egyhangulag töltettek be. Megválasztattak: a kereskedelmi osztály alelnökévé Skóza Nándor, eddigi alelnök és az iparosztály alelnökévé Steiner Károly. A választások eredményét a kamara táviratilag közölte a kereskedelmi miniszterrel.

Tűzeset. A mult vasárnap d. e. 11 órakor a téglágető kőkemence mellett lévő eséplőtelepen egy náddal fedett istálló kigyuladt s töle tüzet fogott a mellette lévő szalmakazal is. Mielőtt a tűz még nagyobb mérveket vehetett volna, derék tűzoltóink elejét vették a nagyobb bajnak.

Árverési hirdetemény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi 60. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dettai kir. járásbírósnak 1891. évi 4587. sz. végzésével a dettai hengermalom-részvény-társulat felperes részére Vrgovits Sándor alperes ellen 208 frt. 78 kr. s jár. erejéig elrendelt ki-elégítési végrehajtás folytán nevezett alperestől lefoglalt s 425 frtra becsült ingóságokra a verseczi kir. járásbírósnak 1893. évi 1364. számú kiküldő végzése folytán az árverés elrendeltetvén, annak a helyszínén vagyis Verseczen alperes lakásán leendő megtartására határidőül 1893. évi márczius hó 27-ik napjának d. u. 3 órája tűzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt 50 drb. sertés s egyéb különféle ingóságok az 1881. évi 60. t. cz. 107. és 108. §. szerint a leg-többet ígérőnek készpénz fizetés mellett szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívatnak egyuttal mindazok, a kik a lefoglalt tárgyakra oly elsőbbséggel bírnak, mely az ezen ügybeni végrehajtási iratokból ki nem tűnik, miszerint elsőbbségi igényeiket az árverés megkezdése előtt szóval vagy írásban alulírt végrehajtónál az 1881. 60. t. cz. 111. §-a értelmében a különböni következmenyek terhe alatt bejelenteni el ne mulasztászák.

Kelt Verseczen 1893. évi márczius hó 14-ik napján.

Nessel József,
kir. bir. végrehajtó.

A Horgony-Pain-Expeller

Ezen rég jönnek bizonyult bedörz-sülés, eszű, kösvény, hátfájdalmak és meghűlések ellen a világ minden részén el van terjedve és kitűnő hatása által

→ **a legjobb** ←

házszer hirnevét elnyerte. A valódi Horgony-Pain-Expeller majdnem minden gyógyszerárban kapható 40 kros, 70 kros és 1 frt. 20 kros ívegekben és így a legolcsóbb

házszer.

**Hidegviz-
gyógyítóintézet**

nyílt meg

Ujvidéken

márczius 1-én alólírottak felügyelete alatt, mit a n. é. közönségnek becses tudomására hozunk.

Dr. Stanojevics

Dr. Velimirovics.

Kirchner J. E. özvegyének

Verseczen saját házában

38 év óta fennálló s gyorsajtóval s más legujabb rendszerű kisebb sajtóval felszerelt

könyvnyomdája

ajánlja magát mindennemű nyomtatványok úgy mint:

ujságok, különféle művek, röpiratok,

árjegyzékek, számlák, étlapok, látogatójegyek,

eljegyzési kártyák, czimlapok, báli meghívók,

gyászjelentések, valamint czimkék, árújegyek,

arany, bronz vagy különféle színű készítésére.

Elvállal továbbá körözvények, gyászjelentések, tabellák készítését minden hazai nyelven, s a legjutányosabb árak mellett.

A felvételi iroda, mely az Andrassy-sétatár és az iskola-úteza sarkán lévő Kádits-féle házban van elhelyezve, elvállal mindennemű megrendelést az összes bel- és külföldi hirdlapokra, regényekre, divatlapokra és minden e szakba vágó dolgokra.

Ugyanott kaphatók minden fajta irodai szerek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árakon.

A XXXVI. évfolyammal bíró első verseczi német lap, a „Werschetzer Gebirgsbote“ és „Délvidék“ szerkesztősége és kiadóhivála számára a hirdetések, felszólamlások és levelek a felvételi irodában is elfogadtatnak.

Mindennemű nyomtatványok a jegyzői irodák részére.